

Tržaški listi ob prihodu medzavezniške komisije:

„Želimo, da ugotovite samo dejstva“

Svobodoljubni tržaški listi naslavljajo danes na medzavezniško komisijo med drugim tele besede:

»Pozdravljeni, na naših tleh, dragi gostje!

Prišli ste, da za Svet ministrov za zunanje zadeve osvetlite vprašanje o razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo, da raziste narodnostna in gospodarska vprašanja Julijske Krajine.

Zelimo, da ugotovite samo dejstva.

Dejstva v zvezi s temi vprašanji bodo pokazala, da je Julijska Krajina po svoji ogromni večini že 13 stoletij naseljena s slovanskim prebivalstvom in da tvori italijansko prebivalstvo le otoke na slovanskem ozemlju. To osvetluje tudi veliko krivd, ki jo je za slovansko prebivalstvo Julijske Krajine predstavljala rapalska pogodba, s katero so bili ti kraji prisojeni Italiji. Rapalska pogodba je pomenila poostreni teror s strani Italije in raznarodovanje, ki ga ne pomni naša zgodovina...

Teror in raznarodovalni ukrepi so gnali prebivalstvo Julijske Krajine od prvih dni italijanske okupacije v borbo za osvoboditev izpod tujega jarma. O sili te borbe svedočijo obsežne izredne sodišča. 5 odstotkov celotnega števila obsodb je zadelo slovansko prebivalstvo, ki je tvorilo 1,5 odst. prebivalstva celotne Italije.

Ta borba je zavzemala vsenarodni razmah v vojni zoper fašistično Italijo in Nemčijo. V upanju, da bodo kraji končno priključeni Jugoslaviji, je celokupno prebivalstvo te pokrajine stopilo v borbo na strani zavezništev. Njegovega zgledu je sledilo demokratično italijansko prebivalstvo le dežele, ki se je skupno s slovanskimi borci borilo v sklopu edine narodno osvobodilne vojske Jugoslavije. Nadčloveške žrtve, o katerih pričajo padli na naše porušene tla, je sprejelo prebivalstvo Julijske Krajine nase z določenim ciljem, da si v borbi izvojuje osvoboditev izpod italijanskega jarma in priključitev k Jugoslaviji.

V teku borbe se je skovalo najtesnejše bratstvo med slovanskimi in italijanskimi demokratičnimi množicami, ki postaja dan za dnem tesnejše...

Ljudstvo Julijske Krajine noče ničesar drugega kot to, da na osnovi demokratičnih principov, ki so bili postavljeni v teku te vojne, v interesu miru Evrope Svet zunanjih ministrov pride do zaključkov, ki bodo sankcionirali željo celokupnega prebivalstva Julijske Krajine.

Slavoloki in napisi so samo dokaz nezlomljive volje ljudstva Julijske Krajine, da se priključi k Jugoslaviji, o čemer se boste prepričali pri svojem delu. Zelimo, da ugotovite samo dejstva.

Prihod medzavezniške komisije v Trst

Trst, 7. marca 1946. Dopisnik Tanjuga poroča: Danes zjutraj je ob 8.45 prispela v Trst medzavezniška komisija, ki ima nalogo, da pripravi predlog za razmejitve med FLRJ in Italijo. Komisija se je nastanila v dvorcu »Miramar« pri Trstu.

Nov Izvršni odbor SIAU za mesto Trst

Na tajnih volitvah, ki so se vršile v nedeljo 3. marca, je bil izbran naslednji Izvršni odbor SIAU za mesto Trst: predsednik: Ferlan Oskar, profesor, Italijan; podpredsednik: Uršič Rudi, pomorski inženir, Slovenec; tajnik: Laurenti Eugenio, delavec, Italijan; org. tajnik: Boltar Edoardo, uradnik, Italijan; člani: Crismancich, trgovec, Italijan; Polacco Massimo, trgovec, Italijan; Mašera Sonja, zdravnica, Slovenka; Burlini Loredana, učiteljica, Italijanka; Donnin Vincenzo, študent, Italijan; Kocjančič Mario, bančni uradnik, Slovenec; Ojo Angel, delavec, Slovenec; Marfi Nazario, delavec, Italijan; Luxa Giordano, delavec, Italijan; Pertot Danilo, uradnik, Slovenec.

Slavoloki in napisi so manifestacija ljudske volje in ne propagandna zvijača

Trst, 7. marca. »Glas zaveznikov« je 6. t. m. objavil, da je g. polkovnik Robertson, namestnik višjega častnika za civilne zadeve pri Zavezniški vojaški upravi za Julijsko Krajino na tiskovni konferenci dne 5. marca prebral ameriško poročilo o obisku zavezniške razmejitvene komisije, ki pravi: »Washingtonski uradni krogi poudarjajo v zvezi s časopisnimi razpravami in novicami o potovanju zavezniške preiskovalne komisije v Julijsko Krajino, da bo komisija opirala svojo odločitev na narodnostna, zemljepisna in gospodarska dejstva in ne na propagando.«

G. polkovnik Robertson je še poudaril, da na komisijo ne bodo vplivale propagandne zvijače, grožnje, obtožbe in protiožbe, razpustitve vojaških sil, izobesjanje zastav, razni znaki in slavoloki. Komisija se bo zanimala samo za stvarna dejstva in se bo ravnala samo po teh dejstvih.

»Primorski dnevnik« odgovarja na besede g. polkovnika Robertsona sledeče: Ponavljamo, da nam ne more biti nič bolj po volji kot to, da se bo komisija zanimala samo za stvarna dejstva. Ta dejstva govore, da je velika večina prebivalstva Julijske Krajine slovanska in da italijanski živeli tvorijo le otoke na slovanski zemlji, da sta gospodarsko Trst in zaledje vezana življenjsko drug na drugega, da zemljepisno spada Julijska Krajina k dinarskemu sistemu in da se je v Julijski Krajini zgradilo italijansko-slovansko bratstvo na osnovi splošne ljudske volje za priključitev k Jugoslaviji kljub številnim in raznolikim razbičajskim poizkusom.

Slavoloki, zastave, napisi, to so spontani izrazi ljudstva, ki z njimi ne namestijo prav nobenega pritiska. Ljudstvo na ta način neomajno izraža svojo voljo, svojo narodno zavest in svojo opredelitev za Jugoslavijo. Poleg tega so bili številni

»Damo svoja življenja, ne damo pa Trsta in Julijske Krajine«

»Hočemo Jugoslavijo! — Tu je Jugoslavija! — Tu smo Slovenci! — Hočemo ustavo FLRJ! — Živel Tito! — Živel Kardelj! — Kjer so naše žrtve, tam so naše meje! — Damo svoja življenja, ne damo pa Trsta in Julijske krajine! — In še... In še...«

To kliče danes Primorska: od Istre do beneških Brd v Furlanski nižini; to kričijo danes mesta na istrski obali; to kričijo Trst, Barkovljanski ribiči na obali med Trstom in Tržičem so napisali na pomole svojega portiča: »Tu smo slovenski ribiči!« Pred tem napisom je cesta. Komisija, ki bo odločevala tudi o tem koščku našega okna v svet, ne bo mogla mimo, ne da bi opazila z belimi in velikimi črkami izpisane volje potomcev tistih slovenskih ribičev, ki so pred davnimi stoletji prišli do obale med Istro in Sočo in tam ostali kot trdoživni čuvarji našega morja. Med Koprom in med Trstom se danes ne bije več zagrizenata stoletna borba med avstrijskimi vojvodi in benežanskimi doži. Deset tisoč tržaških množic so zadnje dni aprila lanskega leta dvignili upor v Trstu, da bi obračunali enkrat za vselej s fašistično soldatesko in njenimi pomagači. Rdeča zvezda in Titova slika nad množicami tržaških manifestantov potem, ko so partizanske bri-

gade pomagale osvoboditi mesto, ta zvezda in maršalova slika je povedala tiste dni isto, kar so povedali istrski koloni, ko so prišli manifestirat v Koper: »Tu je Jugoslavija!«

»Tu je Jugoslavija!« — to kričijo danes vsa Primorska. To so besede, ki so napisane na slavolokih, po kantonih ob cestah, po zidovih požganih domov, napisane z belim kraškim kamenjem in z velikimi ter več metrov visokimi črkami po goli in pusti kraški pokrajini. Vendar pa so vsi ti napisi, ki kričijo sveto, da je tod Jugoslavija, vse tiste skope in skorajda suho uradno izpisane statistike o mrtvih in o interniranih, o požganih domovih in o invalidih, izpisane po stenah in po tablah — naj še tako izražajo zahtevo in voljo ljudstva Julijske krajine — vse preveč samo črke, da bi mogle povedati, zakrčati v svet voljo sto tisočev Slovencev in Hrvatov: z vami vred smo šli v borbo, da bi mogli z vami vred živeti svobodno v novi Jugoslaviji!

Vsega tega se ne da izraziti z besedami in peresom. To je občutje, ki spremlja človeka od Vojkove proslave v St. Vidu v Vipavski dolini, to je občutje, ki se spremlja človeka po Istri, po Brdih in onstran Matajurja. Saj — ni bilo malo, kar je bilo zadnje čase napisanega o Julijski krajini, vendar se zdi, da ne moremo dovolj jasno izraziti volje ljudstva, ki je že tisoč in tisočkrat — ne samo zadnja leta, ampak desetletja — izpričalo in potem vedno znova in znova izpričevalo, kam hoče.

»Oprostite, tu smo Slovenci!« nam je dejal kmet v Breginju pod Stolom onstran Matajurja — s takim ponosom in hkrati s takim užaljenim naglasom, da je zabolelo. Lahko ti je trpko, ko si dal sina in ti danes gospodarijo tisti, pred katerimi si moral skrivati sestreljene zavezniške letalce.

Vse to so stvari, ki jih ni mogoče dovolj jasno povedati. Ni besede, ki bi mogla povedati, izraziti, kar sta Primorska in njen človek doživljala zadnja leta.

Ajdovščina...

»NA NASI ZEMLJI OD TRIGLAVA, REZILJE DO SNEZNIKA, TRSTA IN JADRANA NI NITI METRA IZMUČENIH TAL, KI BI JIH NE BLAGOSLOVILA KRI NJHOVEGA JUNAŠKEGA LJUDSTVA« — tako piše v razstavnem prostoru stare šole v Ajdovščini. Po stenah so fotografije partizanov in partizank, potem civilnega prebivalstva: mož, žena in otrok, vseh, ki so dali svoja življenja za svobodo Primorske in vse naše mučene domovine. Sredi med temi fotografijami je podoba izmučenega obešenca, ki se nam s svojim skoraj brezizraznim obrazom zapiše globoko v srce. Presune nas tudi skop podpis pod obledelo fotografijo: »Partizan Car. Padel pri sabotažni akciji pri Gorici. Umoril se je sam, ker se ni mogel več rešiti. Nemci so ga potem mrtvega obesili.« To je bilo gestapovsko maščevanje nad neznanim partizanom, ki ni privoščil krvnikom našega ljudstva, da bi se znašli nad njegovim živim telesom. Borba, tod je bila trda. Terjala je poleg vseh pretrkanosti tudi partizansko mirzno do okupatorja. Primorska je okupatorja poznala že desetletja in ga mrzila.

V vetrini v kotu je oglje. To so ožgane človeške kosti, relikvije primorskih mučnikov. »Fašistično delo« piše nad vetrino. Besede, ki so še napisane, ne morejo opisati strahotne tragedije, ki se je odigrala v primorski vasi nekje pri Čepovanu. Na listku je napisano samo to: »Po dolgem mučenju so v goreči hiši zgoreli meseca februarja 1943 v Dolu pri

Čepovanu družina: Bizjak Doroteja, Bizjak Stefan, Bizjak Miro, Bizjak Ivan — v dveletni otrok.

V drugi vetrini je prestreljena fišeklja. Skozi njo je šla krogla, ki je vzela življenje narodnemu heroju Vojku. Potem so še tornistri in kape, napojeni s krvjo. Pod njimi ne piše ničesar. Ljudje, ki so jih prinesli, niso povedali ničesar. Ali očevali so jih kot relikvije, ki naj ostanejo kot dokument — ta osušena kri partizanskih borcev! — da se je Primorska borila, in zakaj se je borila. To so naši krvavi dokumenti, napisani so z blagoslovljeno krvjo junaškega primorskega ljudstva.

Proti Gorici...

Pri Sv. Križu na poti proti Gorici se Vipavska dolina zapre. Vas je porušena in požgana. Potniki na avtobusu govore o žrtvah, ki jih je dal kraj. Tu so streljali Nemci, so streljali italijanski fašisti; celo žena, ki se je potegnila za grm, da bi se skrila in da je ne bi pogladi v taborniške, jim je bila nevarna. Čez nekaj dni so jo našli tam mrtvo.

Avtobus se je za nekaj časa ustavil; tovarišica Ljubica z Oseka nam je med tem povedala svojo zgodbo iz Gorice, kjer so jo ujeli, in zgodbo iz Ravenbricka, kjer je bila v logorju. Pripovedovala je o srečanju z Rdečo armado v vzhodnji Nemčiji. Primorska dekleta so pričakala rdečearmejce z našo zastavo s peterokrako zvezdo in s pesmijo »Hej Slovani!«. To je bil velik trenutek, ki so pomenil je življenje. Potem se je vrnila, ga doživele. Pomenil je konec trpljenja, danes je vsa v delu. »Borili smo se in se bomo še borili!« pove in je vesela, polna življenja. Nič ni videti utrujena. Tudi potniki niso bili videti utrujeni. Preidemo v Ajdovščino in potem se peljemo z vozom proti Gorici. Družba se razgiblje in začne peti. To so pesmi, ki so jih včasih peli fantje po vaseh, ko so strašili po Gorici fašistični karabinjerji ter zapirali in prepepal, če so slišali slovensko besedo. Pelj so:

»Po Gorici smo hodili, smo slovensko govorili...«

V preprosti pesmi je izražena manifestacija primorskega ljudstva, ki mu je bil včasih v mestu slovenska govornica prepovedana.

Naši narodi niso bili nikoli utrujeni, utrudili pa so se fašisti in nacisti. Naš narod se je boril, da bo živel. In ker hoče živeti, ve, da se bo še moral boriti... To izpričuje danes vse ljudstvo Julijske Krajine in vseh: »Damo svoja življenja, ne damo pa Trsta in Julijske Krajine!« I. P.

Ustanovitev učiteljskega v Tolminu

V Tolminu je ustanovljeno novo učiteljske, kamor se je vpisalo 32 gojencev. Gojenci živijo v dijaškem domu. Z novim učiteljskim kadrom bo rešeno pereče vprašanje pomanjkanja slovenskih učiteljev po vaseh Julijske Krajine.

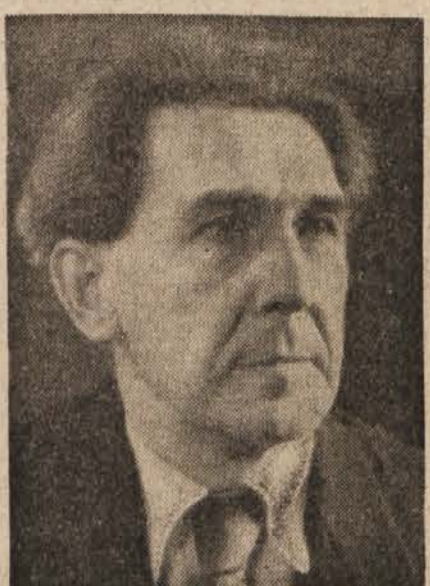
V Vipavski dolini orjejo s traktorji

Dopisnik Tanjuga poroča iz Ajdovščine: Vipavska dolina je prejela traktorje, ki bodo v ogromno pomoč kmetom pri spomladanskih delih pri izvajanju setvenega načrta. Trije traktorji so preorali kmetom iz Ozeljana v 144 urah 84.350 kvadratnih metrov zemlje. Vipavska dolina, ki je izgubila veliko število vprežne živine in delovnih moči, bo sedaj lahko obdelovala svo rodovitno zemljo.

ČLANI NOVE VLADE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Dr. Jože Pokorn
minister za pravosodje

Dr. Ferdo Kozak
minister za prosveto

Zoran Polič
minister za finance

Tone Fajfar
minister za trgovino in pretrgo

Janez Hribar
minister za kmetijstvo in gozdarstvo

Miha Marinko:

Delovni odnosi v naši družbeni stvarnosti

Delovni odnosi v naši ljudski državi se morajo bistveno razlikovati od delovnih odnosov v stari Jugoslaviji. Pri urejanju delovnih odnosov vladata v našem sindikalnem gibanju velika nejasnost v pojmovanjih in velika zmeda, ker se stara praksa prepleta z novimi razmerami. Naše novo delovno pravo, z izjemo nekaj uredb in zakonov, še ni zakonsko formulirano, staro delovno pravo je pa v nasprotju s pridobitvami naše osvobodilne borbe in z današnjo našo družbeno stvarnostjo.

Stara jugoslovanska socialna zakonodaja je bila pomanjkljiva. Prirojena je bila potrebam razreda izkoriščevalcev, ki je bil na oblasti. Socialna zakonodaja je bila razmetana po raznih zakonih in uredbah, ki so si bili v popolnem protislovju. Ta protislovja so bila vsekakor vnesena z namenom, da bi bili delavci izigrani v borbi za doseganje tistih skromnih za delavce ugodnih zakonskih pravic. Te pravice pa so bile objavljene samo zato, da bi se stari izkoriščevalski oblastniki lahko demagoško bahali pred zunanjim svetom, nikakor pa ne zato, da bi delavci te pravice v resnici uživali.

Državna oblast ni obstojala tedaj zato, da bi prisilila delodajalce, naj spoštujejo zakonske predpise, ki so bili ugodni za delavce. Nasprotno, prizadevala si je, da se delavci ne seznanijo s svojimi zakonitimi pravicami in da ne zahtevajo uporabe zakonov. Če so pa delavci le zahtevali te pravice, se je oblast redno postavila na stran delodajalca. Delavski razred je vodil cela desetletja hude ekonomske borbe. Večina stavk ni bilo zato, da bi presegli okvir zakona, temveč da bi si izvojevali minimalne zahteve — izvajanje obstoječih zakonov.

Kolektivne pogodbe, ki so se morale za njihovo sklenitev delavci hudo boriti z delodajalci, niso po pravilu nikdar preslele okvira zakonskih predpisov. To, do česar so imeli delavci formalno pravico in kar jim je bila državna oblast dolžna sama zagotoviti, so si morali šele izvojevati s tem, da so neposredno prisilili delodajalca na sklenitev posebne, neposredne kolektivne pogodbe za določen čas.

Koliko tragične absurdnosti v pravnem položaju delavcev je bilo v tem! Čim se je delodajalec posrečilo razbiti enotnost in oslabil borbenost delavcev, jim ni bilo treba več držati se obstoječe kolektivne pogodbe ali so jo pa razdrli in s tem ponovno razveljavili sleherni zakonski predpis, ki je bil do neke mere ugoden za delavca. Toda ne le to, ko se je krepil splošni borbeni polet delavcev in ko so delavci zahtevali izvajanje zanje ugodnih zakonskih predpisov, so močne delodajalske organizacije dvignile hrup, češ da so ti predpisi prebudo breme za gospodarstvo ter da jih je treba razveljaviti in izdati druge, ki bi se bolj olajšali neovirano odiranje in izkoriščanje delavskega razreda. In res, izdajali so nove uredbe, ki so se bolj omejevale te pravice delavcev, objavljali so nove zakone, ki so bila njihova določila v protislovju s temi pravicami: izdajali so uredbe, ki so omejevale in končno praktično onemogočile zakonsko pravico do stavke, dokler niso bile končno razpuščene tudi same strokovne organizacije.

V individualnem in skupnem pravnem postopku pred buržoaznim razrednim sodiščem je delavec po pravilu izgubil tožbo. Vsa zakonodaja je stonela na protislovjih, da je lahko služila izkoriščevalcem, ki so imeli v rokah vso oblast in so uporabljali lasne zakone, kakor jim je prišlo. V vseh ekonomskih borbah z delodajalci je državna oblast — ta oblast, ki je bila po njihovem nadzorniku — bila vselej proti delavskemu razredu.

Z osvobodilno vojno je zmaga ljudska revolucija in naša družbena stvarnost se je bistveno spremenila. Ljudske množice na čelu z delavskim razredom so postale vladajoča in edina odločilna politična sila v naši novi državi. Temelji starega državnega aparata so se porušili. Nastala je in raste nova oblast na načelih najgloblje ljudske demokratičnosti. Odprta je pot za postopno doseganje tudi najvišjih idealov delavskega razreda — odstranitev sistema izkoriščanja človeka po človeku. V tej naši stvarnosti so ustvarjeni bistveni pogoji, da se spremenijo delovni odnosi in pride do sprememb v delavski zaščiti in da se ustvari pravi delovni odnosi, ki bodo ustrezali tej naši sedanji stvarnosti, ljudski državi in interesom vse naše skupnosti.

Poljski list »Robotnik« o tržaškem vprašanju

Varšava, 7. marca. Dopisnik Tanjuga poroča: Glavni organ poljske soc. stranke »Robotnik« je objavil obširen članek znanega novinarja polkovnika Kwiatkowskega pod naslovom »Jugoslavija zahteva Trst in Julijsko Krajino« in s podnaslovom »Ni dovoljeno sekati živga organizma narodov«.

Govorec o rešitvi narodnega vprašanja v Jugoslaviji, pravi pisec članka, da ni nobeno čudo, da sta se bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije skovala v ognju borbe. »Vojna šola je dokazala, da sta samo bratstva zavezništvo in tesno sodelovanje omogočilo uničenje italijansko-nemškega suženjskega jarma«. V članku je nato rečeno, da ima Julijsko Krajino skupno z Reko in Trstom okrog milijon in pol prebivalcev in da veliko večino prebivalstva sestavljajo Hrvati in Slovenci. Nato govori o političnem vprašanju domačega prebivalstva: »Italijani so iz vseh ustanov v Trstu vrgli Hrvate in Slovence in postavili na njihova mesta okoli 50.000

Na podlagi teh odločilnih bistvenih sprememb niso bili povsod narejeni zaključki, ki bi bili logična rezultanta teh sprememb. Pri mnogih naših sindikalnih aktivistih pač ni moglo takoj slediti jasno spoznanje o tem, kako je treba ravnati v vsakdanji praksi sindikalne politike. Vsi so elementarno čutili novo, toda ni bilo teoretične jasnosti in prakse, ki bi ji ustrezala. Staro znanje, izkušnje in praksa sindikalnega dela so ovirali preusmeritev strokovnih organizacij na nov, pravičen tir. Oviral je pomanjkanje idejne jasnosti o tem, kaj in kako je treba delati po novem v skladu z našo spremenjeno stvarnostjo, z bistveno spremenjeno družbo, ki je njena glavna značilnost, da je vsa oblast v rokah ljudstva, na čelu z delavskim razredom.

Zaradi tega prihaja neizogibno do velikih napak v vsakdanji praksi. Kakor so v našem gospodarstvu, v proizvodnji in trgovini ter državni upravi neurejene še mnoge stvari, prav tako vlada tudi v strokovnih organizacijah velika zmeda v pojmovanjih in je marksistijsko neprečiščeno v stališčih in organizaciji.

Pod novimi pogoji ljudske oblasti, ko prevladuje državni gospodarski sektor kot resnično narodno gospodarstvo, imajo strokovne organizacije eno najpomembnejših vlog kot gibalno ljudskih delovnih sil, kot glavni pomočnik organizacije proizvajalnih sil, organizacije državne in zadržne menjave blaga in oskrbe. V tej vlogi strokovnih organizacij se naši sindikalni in politični aktivisti ne znajo uveljaviti.

Naš sindikalni aktiv tava kakor omamljen. Včasih nehoti zaostaja, zapeljan na stranpot po stari praksi znane ekonomizma. Zapeljan z ekonomizmom, to se pravi, da se bavi le z zaščito teshin in navideznim neposrednim interesom delavcev, se naš sindikalni aktiv ne ozira na donosnost in možnost gospodarstva, loči delavce od skupnih politično gospodarskih interesov s stremeljenjem, da loči strokovne organizacije od splošnega političnega ljudskega gibanja in postavi interese delavcev nasproti interesom vsega ljudstva in države kot celote. Ta ekonomizem ni samo ostanek preteklosti v glavah starih sindikalnih aktivistov, temveč ima svoje korenine tudi v oportunizmu, kakor tudi v razredni ter osebni sebičnosti politično zaostalih in nezavednih delavskih plastih. Drugo z drugim se medsebojno izpolnjuje in »opravičuje«. Polem pa spet naš sindikalni aktiv zaide v drugo skrajnost, v nekakšen sindikalni avantgardizem in si prilasta pristojnost, ki strokovnim organizacijam vsaj zdaj ne gre ali ki je sploh ne bodo mogla nikdar imeti. To je prilastanje vodilnih pozicij v proizvodnem procesu. Vmešavanje v posle uprave podjetij, menjavanje in izbiranje upravnikov na licu mesta, v splošnem — nasilje nad upravnimi osebami; izsiljevanje zvišanja plač in izboljšanja delovnih pogojev preko upravičene mere in v nasprotju s predpisi uredbe, kakor tudi izsiljevanje olajšav za sindikalne funkcionarje; zloraba avtoritete strokovne organizacije za samovoljno ustavitev dela zaradi raznih mitingov in slovesnih prireditve, za delno oprostitev sindikalnih aktivistov od dela in proizvodnje ob neokrnjeni plači in podobno; prekraščenje pravice nadzorstva nad proizvodnjo, ki jo delavskim zaupnikom daje zakon, izmalitvenje značaja tekmovanja v dirki za količino na škodo kakovosti, za čim večjim številom nadur, na škodo kakovosti izdelkov in donosnosti podjetja itd.; in končno dejansko prevzemanje funkcij upravnega in nadzornega osebja.

Velik vzrok tega tavanja in nihanja na levo in desno, zaostajanja in prehitavanja — je v tem, ker nimamo zakonsko formuliranega in določenega delovnega prava, ki bi bilo ogledalo višje stopnje razvoja naše družbe.

Pred ministrstvom za delo je težavno, zelo komplicirano, toda hvaležno delo, da formulira delovno pravo, reši vprašanje zavarovanja itd. To bo pripomoglo strokovnim organizacijam, da bodo našle svoje mesto v sedanjem razdobju obnove in našega gospodarstva ter svojo družbeno vlogo v našem javnem življenju. Ko bomo imeli osnovne predpise o pravicah in dolžnostih delavcev in strokovnih organizacij, bo stvar zelo olajšana, ker bo njihova delavnost v veliki meri naša okvir v zakonu.

(»Rad«.)

Italijanov. Isto so storili na Reki in v vseh večjih krajih Julijske krajine.

Kwiatkowski poudarja z ozirom na Trst, da so dogodki četrtega novembra lanskega leta zelo pomembni. Tega dne so fašisti manifestirali po ulicah in hoteli proslaviti obletnico priključitve Trsta k Italiji, a razvila se je spontana protimanifestacija, okrog 200.000 oseb je vzklikalo: Živela sedma jugoslovanska republika Trst. Te manifestacije se je množično udeležilo italijansko prebivalstvo Trsta.

Ob zaključku članka pravi: »Julijska Krajina skupno s Trstom in z Reko ni imela nikdar nič skupnega z Italijo, razen uničenega suženjskega jarma in že nekaj stoletij sestavljala integralni del jugoslovanskega ozemlja. Najboljši dokaz za to so žrtve: 95.460 odpeljanih v koncentracijska taborišča, 42.000 padlih, 19 tisoč 357 popolnoma uničenih in požganih hiš, 16.837 delno porušenih. Jugoslavija čaka na pravično rešitev vprašanja Julijske Krajine in z zaupanjem gleda v bodočnost. Ni dovoljeno rezati živga narodnega organizma.«

»Za te žrtve zahtevamo priključitev k Jugoslaviji«

Vsa Julijska krajina je danes v zelenju. Slavoloki stoje po vseh vaseh. Požgani domovi, porušene hiše, razvaline nekoč cvetočih vasi so opletene z vencii. Ljudstvo, ki se je vsa štiri leta borilo za svojo osebovitev izpod laškega imperalističnega jarma, postavlja mlaje in smreke ob cestah, kjer upa, da bo šla medzavezniška razmejitevna komisija. Veselo je, ker meni, da je uresničitev njegovih tolikoletnih želja blizu. Prepričano je, da zaključuje zdaj borbo, ki jo je začelo leta 1918., ko mu je bila s priključitvijo k Italiji prizadejana nepojmljiva krivica.

Ko se je začela borba proti fašizmu, se je vsa Julijska krajina dvignila, da bi z orožjem v roki pokazala, kam hoče pripadati. Divizije, ki so nastale na sončnih tleh Julijske krajine, so bile sestavni del Jugoslovanske armade in del zavezniških armad. Čez 46.000 borec je dala Julijska krajina za svojo svobodo. Stotine vasi je razdejanih, tisoče biš požganih. Mučenje, pretepanje, sežiganje ljudi, obešanje je bilo v teh krajih vsakdanja stvar. Neizmerno je gorje, ki ga je to ljudstvo prestalo, ogromne so žrtve, ki jih je dalo za svojo svobodo, globoka je ljubezen tega ljudstva do Jugoslavije. Mučeni so zapirali oči pred smrtjo z radostno zavestjo v srcu, da niso žrtvovali zaman svojih življenj. Obsojenci so šli na vislice samozvestno, globoko prepričani, da bo iz njihove žrtve pognala kal svobode. Ko so gorele primorske vasi, so si ljudje šepetali: »V Jugoslaviji si jih bomo zgradili še lepše.« Zdaj prihaja čas, ko se jim bo to upanje uresničilo.

Blizu Gorice je vas Prvačina. Majhna je po številu prebivalstva, toda velika po žrtvah, ki jih je dala, da bi živila svobodno v novi Jugoslaviji. Od 6. 4. 1941 do maja 1945 je bila vas v nepretrgani borbi. Sovražnik je moral vaščane in jim ropal imetje.

Italijanski okupator je zaprl in interniral 17 moč in žena.

Dne 8. 4. 1941 so orožniki iz Prvačine pretepli Zorina Jožefa.

Dne 20. 1. 1943 so orožniki iz Prvačine pretepli Sušmelja Riharda.

Leta 1942 so Italijani začeli prisilno mobilizirati mladoletne fantje in starejše moške. Prišli so ponoči s kamioni, nanje naložili ljudi ter odpeljali v Gorico, nekaj pa v Gradišče pri Gorici. Od tam so bili poslani v razna italijanska mesta. Italijani so prisilno mobilizirali 180 mladoletnih fantov in starejših moških.

Nemci in njihovi hlapi so umorili v vasi 25 ljudi. Umorjeni so bili:

Sulič Andrej, ustreljen 26. 9. 1943.

Sulič Ambroz, ustreljen 26. 9. 1943.

Hrovatin Jožef, ustreljen 26. 9. 1943.

Saksida Rihard, ustreljen 27. 9. 1943.

Gregorčič Ernest, ustreljen 27. 9. 1943.

Gregorčič Franc, ustreljen 27. 9. 1943.

Gregorčič Karel, ustreljen 28. 9. 1943.

Zbogar Luka, ustreljen 28. 9. 1944.

Gregorčič Rudolf, ustreljen 29. 5. 1944.

Gregorčič Jožef, ustreljen 26. 5. 1944.

Krpan Anton, ustreljen 26. 5. 1944.

Bric Jožef, ustreljen 30. 6. 1944.

Rjavec Vincenc, ustreljen 30. 6. 1944.

Zorn Alojz, mučen in ustreljen dne 6. 7. 1944.

V tržaških in goriških zaporih je zaprtih precej antifašistov

Trst, 7. marca. Dopisnik Tanjuga iz Trsta poroča: V tržaških in goriških zaporih je zaprtih veliko število antifašistov, katere je tamkajšnja policija aretirala o priliki raznih manifestacij ali pa iz dosedanj še neznanega vzroka. Večina aretiranih antifašistov so borci Jugoslovanske armade, izpuščeni iz vojske ali celo aktivni člani JA, ki so prišli v cono A na dopust.

Dne 18. februarja je aretirala policija na bluku med cono A in B vojaka JA Markočiča Dorka, ki se je tega dne vratil z dopusta v svojo edinico. Markočič se sedaj nahaja v goriških zaporih. Policija drži v zaporih tudi vojaka JA Gabrijelčiča Stanislava iz Kanala ob Soči, z obtožbo, da je nadlegoval nekega belogardiista, ki se še sedaj svobodno kreta in nadaljuje s protijudsko propagando.

V tržaškem zaporu »Coroneo« je moral presedeti 35 dni predsednik okrajnega NOO za Nabrežno Rukin Ferdinand. Aretiran je bil samo zato, ker je krajevni NOO odbor za Jamlje izdal dovoljenje, da sme uporabiti za električno napajalvo v vas žico, ki so jo pustili Nemci ob svojem begu.

Policija v coni A vrši stalno aretacije antifašistov, ki jih nadleguje z zasliševanji in jih zadržuje po nekaj dni v zaporu. Upanje aretiranih antifašistov, da bi se z njimi postopalo mileje, je brez pomena, dokler bodo v upravi na straži isti elementi, ki so tlačili antifašiste še v dobi fašizma.

Mislim, da bi bil nepravilčen takšen mir, ki ne bi preprečil včerajšnjemu napadalcu znova tlačiti in ogroziti druge manjše narode.

E. Kardelj

»Odstopiti Julijsko Krajino Italiji, bi pomenilo iti proti volji ljudstva tega področja« piše »Ce Soir«

Pariz, 7. marca. Dopisnik Tanjuga poroča: »Ce Soir« prinaša članek svojega dopisnika iz Trsta, Carina, v katerem je med drugim rečeno:

»Bil sem med tistimi, ki so pred nekaj dnevi spremlili Janka Premrla-Vojaka na njegovi poslednji poti do pokopališča. Truplo narodnega heroja je spremljalo 40.000 oseb.«

Dalje govori o herojski borbi Vojka, ki je bil komandant enote v IX. korpusu Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije. Prikazuje Titovo borbo in borbo partizanov za osvoboditev Julijske Krajine ter zaključuje z besedami:

»Isto ljudstvo, ki je toliko pretrpelo, sedaj izraža svojo željo, da se priključi jugoslovanski domovini. — Razgovarjal sem se s tem divnim ljudstvom in skrbno opazoval delovanje popolnoma demokratskih ustanov, ki so v vsaki vasi jih okrožijo, ter sem prepričan, da bi odstop tega področja Italiji pomenil nastopiti proti volji ljudstva — proti volji ljudi, ki spadajo med najhrabrejše, kar jih je dala velika vojna v Evropi. Prepričan sem, da bi to ljudstvo ponovno odšlo v gozdove, ako bi kdo nasprotoval njegovi želji, da sodeluje pri izgradnji jugoslovanske demokracije, ker so to ljudje, za katere besede »odpor do konca« ne pomenijo praznih fraz.«

Hrovat Albert, mučen in ustreljen dne 10. 7. 1944.

Berce Pavla, mučena in ustreljena dne 26. 8. 1944.

Batič Marija, mučena in ustreljena dne 10. 12. 1944.

Černe Ivan, mučen in ustreljen dne 5. 2. 1944.

Batič Alojzija, mučena in ustreljena dne 20. 10. 1944.

Sulič Marija, mučena in ustreljena dne 11. 2. 1944.

Gregorčič Oskar, mučen in ustreljen 5. 12. 1944.

Zorn Albert, mučen in ustreljen dne 21. 8. 1944.

Rjavec Cvetka, mučena in ustreljena dne 31. 12. 1944.

Hrovatin Vincenc, mučen in ustreljen dne 21. 1. 1945.

Nemci in njihovi hlapi so aretirali, mučili in zapirali v vasi 21 ljudi, v internacijo so jih pa odpeljali 39.

Dne 20. 9. 1943 so Nemci požgali v vasi pet hiš in napravili škodo za milijon lir. Istega dne so požgali vsa občinska poslopja in vso premoščino ter napravili za 2.200.000 lir škodo.

Maja 1944 so se naselili alpinci v postojanki Dornberg. Odslej so prihajali vsak dan v Prvačino ropat. Včasih so prišli tudi po trikrat na dan. V desetih mesecih, kar so bili alpinci v Dornbergu, je bilo v Prvačini aretiranih 65 oseb. Na prisilno delo so gonili starčke, stare nad 75 let in otroke. Prisilno delo je moralo opravljati 350 oseb.

Dne 6. 6. 1944 so prišli po borbi s partizani alpinci iz Dornberga spet v Prvačino, kjer so ropali, požgali so hiše osmih posestnikov, ki jim je zgorela vsa živina in vsa premoščina. Škoda je ocenjena na osem milijonov lir.

Dne 28. 5. 1944 so po borbi s partizani prišli alpinci ob spremstvu Nemcev v vas, kjer so požgali šest stanovanjskih hiš in pet senikov z vso premoščino in živino. Škoda je cenjena na 2 milijona lir.

Dne 2. 7. 1944 so prišli alpinci iz Dornberga ter so izropali 15 posestnikov. Odpeljali so 14 glav goveje živine, deset prašičev ter mnogo drugega blaga. Škoda je cenjena na 200.000 lir.

Julija 1944 so alpinci iz Dornberga obkolili vas ter ujeli 14 deklet, ki so jih slekli, ostrigli in pretepli, nato so pokradli po vasi raznega blaga za 150.000 lir.

Dne 3. 9. 1944 so alpinci zajeli pred vasio šest partizanov. Pripeljali so jih v Prvačino, kjer so jih mučili, jim razbili glave s puškinimi kopiti, nato so jih pa ustrelili. Pobili so:

Skerija Benedikt,

Juga Avgusta,

Strancarja Jožka,

Trampuja Jožefa.

Imeni dveh umorjenih partizanov pa nista znani.

Dne 10. 10. 1944 so naropali v vasi prašičev, vina, krompirja, moke in drugih stvari za 300.000 lir.

Za vse te žrtve zahtevamo prebivalce Prvačine to, kar so že ob začetku svojega boja proti okupatorju zapisali na svoj bojni prapor: »Hočemo priključitev k Titovi Jugoslaviji!«

Žene-delavke tekmujejo v dviganju proizvodnje

V papirnici v Vevčah so delavke v okviru tekmovalne 26. februarja prostovoljno delale. V teh urah so dvignile proizvodnjo za 16,63 odstotka in so imele 1 odstotek manj odpadkov kot ponavadi.

Mladina o tej tovarni je vključena v splošno tekmovalje. Poleg tega dela mladina sama vsak mesec eno nedeljo prostovoljno.

V nedeljo 17. februarja je vse delavstvo prostovoljno delalo za Komunistično partijo. Izvršenih je bilo 3720 ur. 27. februarja so delali 2891 nadur prostovoljno. Predsedem pa so v času tekmovalja dvignili delovno disciplino.

Mladina najpotrebnejšim materam

V gospodarski šoli za vajence trgovskih podjetij v Ljubljani so se gojenci zmenili, da bodo v ljubljanski porodnišnici obdarili 4 najbolj rečne matere, ki bodo v času od 1. do 8. marca dale življenje novim državljanom FLRJ. Učencev je 135 in so nabrali 4900 din. Matere bodo obdarovali danes, 8. marca, na praznik vseh svobodoljubnih žena.

Tri ure na teden za čimprejšnjo normalizacijo prometa

Uslužbeni elektrotehnične sekcije državnih železnic, zaposleni pri vzdrževanju naprav močnega toka v delevnicah, skladišču in rajonih v Ljubljani, so sklenili, da bodo redno vsak teden delali 3 nadure brezplačno, kar še dalje določajo delavci v delavniški šibkega toka in signalnih parnostnih naprav pri istem podjetju. Na ta način je pridobljenih 750 brezplačnih nadur mesečno in s tem lep prispevek k obnovi in čimprejšnji normalizaciji železniškega prometa.

Častniki Jugoslovanske armade so dali 50.097 din za mestni internat v Splitu

Dijaški dom »Roze Vukman« v Splitu je pod pokroviteljstvom N. divizije. Borci, podčastniki in častniki divizije z veseljem in ponosom pomagajo tej ustanovi, ker vedo, da so v tem domu sinovi in hčere padlih borcev. Zato so zbrali 50.097 din in ta denar upravi doma. Dijaki so se pristrčno zahvalili za ta dar.

Traktorski tečaj v Kuli

Na iniciativo okrajne strojno-traktorske postaje in protijudsko propagando. V tržaškem zaporu »Coroneo« je moral presedeti 35 dni predsednik okrajnega NOO za Nabrežno Rukin Ferdinand. Aretiran je bil samo zato, ker je krajevni NOO odbor za Jamlje izdal dovoljenje, da sme uporabiti za električno napajalvo v vas žico, ki so jo pustili Nemci ob svojem begu.

Policija v coni A vrši stalno aretacije antifašistov, ki jih nadleguje z zasliševanji in jih zadržuje po nekaj dni v zaporu. Upanje aretiranih antifašistov, da bi se z njimi postopalo mileje, je brez pomena, dokler bodo v upravi na straži isti elementi, ki so tlačili antifašiste še v dobi fašizma.

Tekmovalje prosvetnih delavcev na Kosovem in v Metohiji

Podružnica prosvetnih delavcev v Prizrenu je pozvala vse osnovne šole na Kosovem in v Metohiji na trimesečno promajsko tekmovalje.

Državna realna gimnazija v Prizrenu je pozvala vse škipetarske in srbske gimnazije na Kosmetu na promajsko trimesečno tekmovalje. Uslužbeni prosvetnega oddelka pokrajinskega ljudskega odbora v Prizrenu so pričeli tekmovalje z vsemi prosvetnimi oddelki okrajnih ljudskih odborov na Kosovem in v Metohiji. (Tanjug)

Uslužbeni v rudniku Raša se trudijo, da bi dvignili proizvodnjo

Proti rezultati promajskega tekmovalja v Raši so pokazali sijajne uspehe pri delu delavcev in nameščencev. V tekmovalju je sodelovalo vse delovno ljudstvo Raše in okolice. Mladina iz Raše, kmetje in žene pomagajo s svojim delom delavcem pri poljskih delih, tako da bi se oni lahko posvetili samo delu v rudniku. Vendar pa delavci izkazujejo pomoč kmetom pri popravilanjih raznega poljedelskega orodja in naprav. Uslužbeni rudnika so prispevali svoj delež k proizvodnji. 22 uslužbenecov je v 8 urah nakopalo 80 vagonov premoga. Predočerajšnjim je prišlo o rudnik 40 železniških delavcev iz Kanfanarja, ki je 20 km oddaljen od Raše. Železniški delavci so brezplačno delali v osemurni nočni posadi.

Uspešna kampanja ljudskega izobraževanja v Bosni in Hercegovini

Zimska kampanja ljudskega izobraževanja zavzema v Bosni in Hercegovini vse večji razmah. Medtem, ko je obiskovalo v mesecu novembru 603 tečajev 14.416 udeležencev, obiskuje danes 3194 tečajev 63.597 udeležencev. Največ udeležencev ima dobojsko okrožje, kjer je 478 tečajev, katere obiskuje 15.000 udeležencev. To okrožje prekaša tudi banjaški, kjer se je prosvetno delo razvilo že za časa vojne. Dobre uspehe je pokazalo tudi sarajevsko okrožje s 7664 udeleženci in banjaško s 13.771 udeleženci. V trnjskem okrožju se je število tečajev povečalo štirikrat v primeri z mesecem novembrom v preteklem letu. Medtem, ko je delovalo v tem okrožju poprej 68 tečajev z 1574 udeleženci, deluje sedaj 273 tečajev s 6729 udeleženci. (Tanjug)

8. marec - mednarodni dan žena

Pravice, ki so si jih naše žene priborile, jih obvezujejo, da bodo častno vršile svoje naloge

Žene vse Jugoslavije proslavljajo letos Mednarodni dan žena — 8. marec v novih pogojih, v novih razmerah, v času obnove in izgradnje naše domovine.

Nikoli v zgodovini se niso v letu dni — od lanskega 8. marca do letošnjega — zgodili tako veliki in slavnostni dogodki za vse naše narode in tudi za žene Jugoslavije. Zmaga antifašistične koalicije na čelu s Sovjetsko zvezo nad fašističnimi osvoboditelji in osvoboditev naše države je povzročila velike spremembe v našem življenju. Iz vojne in krova borb na življenje in smrt s sopražnikom smo prešli v mirne pogoje izgradnje naše dežele. V težkih dneh preizkušenj za časa vojne proti okupatorju je naša žena za vse naše narode predstavljala veliko silo. V teh dneh se je rodil nov tip žene Jugoslavije.

V borbi za svobodo svojega naroda se je žena hrabro borila z orožjem v roki. V zaledju, ki je za nas skoraj vedno pomenilo fronto, je bila žena nosilka delovnega poleta. V tej borbi si je izvojevala enakopravnost.

Takoj po osvoboditvi naše države so se naloge, ki so stale pred vsem našim ljudstvom, zelo spremenile. Sedaj, ko je osnovna naloga izgradnje države, je naša žena uporabila svoje izkušnje iz vojne in je v novih pogojih pokazala nepopisno vztrajnost, visoko zaupanje in ljubezen do svoje domovine. Številni so primeri žena-udarnic, ki so vse svoje sposobnosti in vso svojo voljo vložile za dobrobit ljudstva.

Kmečke žene, ki so ves čas osvobodilnega boja podpirale in dajale začetni našim borcev, ki so požrtvovalno delale o zaledju in ki so v mnogih primerih šle same o partizanske vrste, so sedaj zopet z vso vno priložnostjo k delu za obnovo. Pridno delajo na polju, tekmujejo pri oddaji mleka, zbiranju semen, delajo v kmečkih zadrukah in tako nudijo močno oporo našemu gospodarstvu. Tudi žene intelektualke sodelujejo z največjo požrtvovalnostjo v skupnih naporih oseganja ljudstva za čim hitrejšo obnovo domovine. S svojim znanjem hočejo čim bolj koristiti občemu napredku in blaginji v svoji novi državi. V tovarni »Jugobruna« v Kranju dela Ivana Stružnikova, gluha udarnica. V primeri s predvojnimi delom je na svoji strani dosegla proizvodnjo za 30 do 40 odstotkov. Ona tke kar na štirih statokih hkrati. Angela Salanova tudi dela že dolgo let v tovarni. Med okupacije je bila referentka za preskrbo, članica AFZ, RKS in je ostala vse to tudi zdaj. »Če sem zvišala proizvodnjo iz predvojne časa za 20 odstotkov, sem jo zvišala v primeri z ono med okupacijo najmanj za 120 odstotkov.« Saj smo sabotirali, kar smo najprej mogli. V oddelku za apreturo delata tudi dve demobilizirani partizanki: Ivana Pogačnikova in Tilka Kotaljeva. Tilki so ponudili službo v pisarni, pa je dejala, da raje dela pri stroju. V njenem oddelku so dosegli decembra 1945 proizvodnjo za 50 odstotkov nad predvojno.

Na tisoče žena je prevzelo oskrbovanje partizanskih sirot iz Bosne in Hercegovine in slovenskih sirot, ki jim je v času vojne okupator pobil starše, ali pa so padli v borbah. Nadomestile so starše vsem tem sirotam in jim prožile vso materinsko ljubezen in skrb.

Delo partizanskih zdravnic

Čim se je osnovala Osvobodilna fronta, so se aktivizirale tudi mnoge zdravnice. Neopazeno so delale po številnih partizanskih bolnišnicah in poznali so jih samo ranjenci, ki so se zdravili po skritih postojankah, in pa osebe, ki je oskrbovali bolnišnice. Neumorno so delale v organizaciji sanitetne službe. Že leta 1941 so zbirale sanitetni material, izdelovale prve povoje in zdravila prve partizanske ranjence in bolnike, ki so ilegalno zdravili v Ljubljani, najpogosteje so pa hodile tudi na teren in oskrbovale ranjene tovariše.

Novi delovni podvigi naših žena niso slučajni. Trdnost duha, novi napor moralnih in fizičnih moči, ki jih danes prožijo svoji državi, so rezultati štiriletnih borb naših narodov in enakopravnega sodelovanja žena v njej. Za to delo je naša žena dobila največje priznanje v besedah tovariša Tita:

»V narodno osvobodilni borbi se žene pravičnito niso razlikovale od najboljših borcev. Šle so v borbo s puško v roki in delale o zaledju. To so bile požrtvovalne patriotke. Sedaj v obnovi pa žensko gibanje predstavlja veliko organizacijsko silo, na katero se nanašajo naša nova Jugoslavija. Bile so zastopane v stari Jugoslaviji, danes pa se zavedajo svojih nalog.«

Druge velike zmage naših narodov o prejšnjem letu je bila zmaga Ljudske fronte pri politični o Ustavodajno skupščini. Naša žena je imela priložnost v zgodovini polno pravico. To je bilo močno orožje v rokah Ljudske fronte, v rokah prave ljudske demokracije proti nazadnjaštvu in temi.

Žene v Jugoslaviji so v ogromni večini glasovale za pridobitev narodno osvobodilne borbe, za liso Ljudske fronte, za Federativno ljudsko republiko Jugoslavije. Dovolj so prepele za časa vojne, da bi mogle glasovati proti sebi, za morilce in ubijalce njihovih otrok in mož, za eksponente mednarodne reakcije. Zato primeri, da so se žene 100 odstotno udeležile političnih niso osamljeni, ampak jih je mnogo po vsej naši državi. Volitve so pokazale, da je notranja enotnost žena v AFZ mnogo doprinesla uveljavitvi enotnosti Ljudske fronte, ki je izraz vseh težav naprednih demokratičnih sil naše dežele in garancija za uresničenje naših težav.

Tretja zgodovinska zmaga naših narodov je proglasitev republike in proglasitev ustave FLRJ. S tem, da je ukinjena monarhija, so naši narodi odstranili velikega sovražnika enakopravnosti žena. Kralj in oblastniki stare Jugoslavije so dobro vedeli, da je v naših ženah mnogo borbene demokratične sile in zato so sistematično dušili osako napredno gibanje žena. V novi Jugoslaviji na čelu s tovarišem maršalom Titom se je izvršila zgodovinska sprememba o življenju žena, ki je v bistvu spremenila njen pravi, ekonomski in družbeno-politični položaj. V čl. 24 ustave FLRJ je enakopravnost žene uzakonjena. »Žene so enakopravne z moškim v vseh področjih gospodarskega, državnega in družbeno-političnega življenja.« — Enakopravnost žene danes ni samo potreba žena, to je nujnost naše države in vseh naših narodov, ker brez popolne enakopravnosti žena si ne moremo zamisliti niti prave ljudske demokracije.

Naloga žen Jugoslavije pa je sedaj, da te pravice čim bolj razvijajo, ker od tega zavisi, koliko bodo koristile svojemu ljudstvu. Žene so sedaj v naši državi enakopravne državljanke z istimi pravicami, pa tudi z istimi dolžnostmi. Te pravice pa tudi obvezujejo žene, da bodo častno izpolnjevale vse naloge, ki jih država postavlja pred vso ljudstvo.

Naj bo mednarodni dan žena — dan še večjega in požrtvovalnejšega dela pri izgraditvi naše domovine, naj se vse misli naših žena usmerijo v veliko delo našega ljudstva za obnovo naše domovine!

Naša žena v domovinski vojni

Velike so bile žrtve, velik je bil prispevek naših žena v borbi za osvoboditev izpod okupatorjevega jarma, za uničenje fašizma. Nasilje okupatorja, njegova okrutnost je zdramila tudi v ostalih in politično manj zrelih ženah nacionalni ponos, zavest, da jim lahko le skupna borba z milijoni mož in sinov, skupna borba vsega slovenskega naroda odpre pot v lepše življenje. Z vsakim dnem osvobodilne vojne so prihajale v partizanske vrste, v vrste aktivistov Osvobodilne fronte nove in nove žene. Za vsakim dnem sta borba in delo postavljala pred naše žene nove, težje in odgovornejše naloge in žene so jih izvršile. Nekdaj zaostale ženske množice so postale neuklonljiva sila; s svojo ljubeznijo in požrtvovalnostjo so vlivale našim borcev v najkritičnejših trenutkih, kajti še tako strašno nasilje okupatorja ni moglo preprečiti našim ženam, da ne bi pomagale svoji vojski, jo hranile in oblačile. Zato je maršal Tito dejal, da ne bi v osvobodilni borbi nikoli dosegli takih uspehov, če ne bi bilo naših žena in deklet.

V svoji ljubezni do domovine, v svoji požrtvovalnosti, v svoji borbenosti in

junaštvu niso zaostajale za svojimi možmi in sinovi. Ramo ob rami z njimi, v vztrajni borbi in delu so napisale najlepše strani naše zgodovine. Žena se je izkazala povsod kot borec, bolničar ali zdravnik, kot agitator ali organizator, na fronti ali v zaledju. Vera v lepše življenje, vera v moč ljudskih množic, v moč Rdeče armade jim je vlivala poguma za vsa brezštevilna junaška dejanja v borbah, v zaledju, v središčih okupatorjevega nasilja.

Nekdaj zaostala, zapostavljena in zatirana žena je v skupni borbi vseh narodov Jugoslavije žrtvovala mnogo dragocene krvi za osvoboditev, za uničenje fašizma. Ta borba je vzbudila občudovanje in spoštovanje vseh svobodoljubnih narodov sveta do naših junaških žena. Svobodoljubne žene vsega sveta občudujejo žene Jugoslavije, ki so si »prve za ženami Sovjetske zveze priborile svojo svobodo in enakopravnost v okviru svobode vseh svobodoljubnih narodov« (Pepca Kardelj).

Današnji dan, ki naj da našim ženam novih vzpodbud pri delu za izgradnjo, se spominjamo vseh brezštevilnih primerov junaštva, neuklonljivosti in pre-

danosti naših žena, ki so s svojim vzgledom dvigale borbeno moralo v času osvobodilne vojne in dajale moč za nove napore in žrtve.

Vsakdo ve za Slavko Klavoro, prvo slovensko ženo, ki so jo Nemci obsodili na smrt leta 1941. Njej tudi najgroznejše muke niso izmamile iz ust besedi, pred njenim neustrašenim ponašanjem, pred njeno neuklonljivostjo so se zgrozili sami gestapovski krvniki. In profesorica Vida Janežičeva, ki je podlegla mukam, a ni spregovorila besede, narodni junak — Majda Šilc, Vera Šlandrova, predana komunistka že iz bivše Jugoslavije, ki je v najtežjem času, od jeseni 1942 dalje delala na terenu na Štajerskem, da jo je poznala vsa mladina od Litije do Koroške, dokler ni padla v juniju 1943. In Katja Rupenova, ki je šla nasproti Rdeči armadi preko Drave in nekaj dni pred osvoboditvijo padla sredi slovenjgorijskih polj.

In tako si slede Lojzka in Nada in Ančka in druge. Dolga vrsta junakinj, dolga vrsta tihih, junaških, požrtvovalnih dejanj, ki nam bodo za vedno ohranila v spominu junaške slovenske žene in dekleta.

Narodni heroj Majda Šilc

Majda Šilc je stopila v NOV maja meseca 1942, ko ji ni bilo niti 18 let (rojena je bila leta 1924). Najprej je bila v Dolomitskem odredu kot bolničarka in borka. Sodelovala je v šestih borbah tega odreda, v italijanskih ofenzivah, in je reševala ranjence iz najtežjih okoliščin. Jeseni 1942, po italijanski ofenzivi, je bila v II. Slovenski brigadi Ljube Serceja. Tu je bila najprej brigadna bolničarka. Zaslovela je po svojih junaških dejanjih. Aprila 1943 je postala brigadna sekretarka SKOJ-a. Po italijanski kapitulaciji je bila prestavljena v novo nastalo Ljubljansko X. brigado, kjer je prevzela naloge, da organizira v brigadi SKOJ. Te naloge ni Majda samo uspešno izvršila, temveč je dvignila tudi politično zavest in predanost na novo sprejetih skojevcev, tako da se v času največje preizkušnje (nemške ofenzive 1943) niso po borbenosti in vztrajnosti popolnoma nič razlikovali od svojih tovarišev — starih partizanov.

Ko je bil med nemško ofenzivo na Mokrcu obkoljen bataljon X. brigade, pri katerem je bila Majda, je bil položaj zelo kočljiv. Majda se je poglala naprej z vzklikom: »Skojevci za mano! in je prebila nemški obroč. Podobno je bilo na Ilovi gori, ko je X. brigada razbila nemško predhodnico v času ofenzive. Majda je ujela v nogo ranjenega SS-ovca; ta jo je prosil, naj ima usmiljenje z njim. Majda pa je rekla: »Na slovenski zemlji ni prostora za fašiste! in je sprožila komaj priborjeno brzo-strelko. Ni je bilo akcije, kjer ne bi Majda s svojim zgledom dajala spodbude in energije vsem tovarišem, pa tudi svoje skojevce je za vsako akcijo temeljito pripravila. Pred vsako akcijo jih je na sestankih pozivala k izvrševanju dolžnosti. V akciji na Tržišče je med prvimi vdrla v sovražno postojanko.

Bilo je junija 1944, ko je brigada bila na položajih pri Novem mestu in branila dohode na naše osvobojeno ozemlje v Beli Krajini. Že v začetku, ko je X. brigada zavzela ta položaj, je dala Majda

svojim skojevcev beselo: »S položaja ni umika! Za nami je Bela Krajina, za nami se gradi naša nova oblast!«

Sovražnik je zbral pri Novem mestu velike tolpe. Za vsako ceno so hoteli v Belo Krajino.

Sedem dni je vodila X. brigada težke borbe z nadmočnim sovražnikom, ki je operiral z artilerijo in s tanki. Majda je bila s svojimi skojevci stalno na položajih. Nekega dne, ko je z borci reševala težko situacijo, je v jurišu padla, zadeta od sovražne granate.

Majda je padla, toda njen duh in njeno geslo sta še ostala in še bolj zaživela — borci so ubranili Belo Krajino in odbili sovražnika z velikimi izgubami, na-

kar se je umaknil spet v svoj brlog — v Novo mesto.

Majda se je odlikovala s silno energijo in voljo do dela. Bila je neumorna delavka in hrabra borka. Pri mladini je bila vedno priljubljena. Kadar se je pojavila v bataljonu, so se borci zbirali okoli nje, jo spraševali po novicah itd. Za vsakogar je imela prijazno besedo. Bila je tudi prijetno družabna in zaradi vseh teh svojih lastnosti je postala zelo popularna ne samo med slovensko mladino, tudi mladinska glasila naših južnih bratov so pisala o njej. Ostala jim je v spominu, ko je bila kot delegat na II. kongresu USAOJ-a. Veliko pažnjo je polagala na svojo izobrazbo in samoizgradnjo. V času svojega delovanja je tudi napisala »Pesem mladini«, ki je sedaj uglasbena.

Žene na polju skrb za naš kruh

popolnoma prepuščene same sebi, svoji lastni iniciativnosti. Mnogi zdravniki so bili zaposleni v trupni saniteti in tako je silno primanjlovala zdravnikov za zaledno sanitetno službo. Tako so se udeleževali zdravnice v važnih institucijah partizanske sanitete: v bolnišnicah. V partizanskih bolnišnicah ni zadostovalo samo medicinsko znanje. Treba je bilo organizacijskih sposobnosti in pedagoških, izredne požrtvovalnosti in hrabrosti. Vse te lastnosti so razvile naše partizanske zdravnice do take mere, da so nekatere samostojno oskrbovale večje bolniške bloke ali bolniške oddelke. Kot upravnice bolniških blokov in voditeljice bolniških oddelkov so vzgajale vedno nove bolničarje in ostalo bolniško osebje. V funkcijah upravnikov so morale nadzorovati gradnje postojank, voditi ekonomske in administrativne posle, skratka, skrbeti za brezhibno delovanje vseh dela v bolniški postojanki in v bolniških blokih.

Posebno se je izkazala tovarišica dr. Božena Ravnar, ki je bila najprej asistent v centralni bolnišnici, nato vodja oddelka centralne bolnišnice, potem samostojen upravnik večjega bolniškega bloka in končno glavni upravnik vseh zalednih bolnišnic VII. korpusa.

V posebno težkih prilikah sta delovali tovarišici dr. Jerina Pavla in Boje Franja, ki sta organizirali na Primorskem dva večja bolniška bloka. Delo enega tega blokov pod vodstvom tov. dr. Franje Boje je lepo opisano v Slovenskem zborniku. Tovarišica dr. Jerina Pavla pa je vodila drugi največji blok bolnišnic na Primorskem. Zaradi varnosti in suma izdaje je morala štirikrat evakuirati ves blok pod izredno težkimi prilikami. Sovražnik pa je vedno našel kvečjemu samo dve prazni baraki. Četrty največji blok bolnišnic je proti koncu vojne vodila dr. Ruža Germ-Sega, pred tam pa je vodila enega izmed oddelkov centralne bolnišnice. S svojim mirom je uživala

splošno priljubljenost med osebjem in med bolniki.

Partizanskim bolnišnicam je pretila stalna nevarnost, kajti okupator in belogardisti so se neprestano trudili, da bi izsledili naše z muko zgrajene postojanke in jih uničili.

Za svoje zasluge je bila večina zdravnic partizank nagrajenih z oficirskimi čini, nekatere pa so bile odlikovane. Med slovenskimi zdravnicami-partizankami je en major, pet kapetanov in šest poročnikov. Kljub neštetim nevarnostim, čestim napadom na partizanske bolnišnice, kljub neštetim selitvam iz enega predela v drugega so ostale vse partizanske zdravnice pri življenju in v svobodi. Neomajno delajo za slovensko saniteto. (Iz brošure »Naše borke«)

V partizanski bolnici

Deseti dan se je negljanje strojnici odmaknilo v daljavo. Boji so se oddaljili od naše neposredne bližine. Morda bodo Nemci le končali z napadom.

Taborišče je naenkrat oživel in postalo skoraj preglasno, saj še nismo bili gotovi, da ni bilo nobene nevarnosti več.

»Tišina! Tišina!« je prigovarjal bolničar Komelj, a njegove besede so našle odmev v trdi skali.

»Vrag vzemi tebe in tvojo tišino, saj ni več Nemcev na hribu.«

»Pa so tam na glavni cesti, še danes sem videl njihovo patrolo, ki je šla proti Beli.«

Zopet smo se zavili v odeje in molče čakali, kdaj bo temu konec. Proti polnoči se je prikazala od neke zdravnice Pavla. Kakor otroci igrače smo se je razveselili, zakaj vedeli smo, da nam je prinesla dobre vesti.

»Ofenzive bo kmalu konec, tovariši,« je rekla. »Vendar je bolje, da se zaradi varnosti še dva dni ne premestite v postojanko. Nemške patrole se tu in tam še pojavljajo v Mrzli rupi.«

»Kje si tiščala ves ta čas?« sem jo pokarala.

»Kje neki, nihala sem med eno in drugo postojanko, izven naše centrale. Saj veš, da njih nisem mogla pustiti same.«

Čez dva dni smo se vrnili v nedotaknjeno bolnico. Sovražnik je hodil okoli nje, toda našel je ni. Srečni smo, ker nam je ostala in ker se zločinska roka ni dotaknila naselja, ki je danes in bo ostal vedno ponos partizanov. Zopet se je pričelo redno življenje in zdravnica Pavla se znova sklanja vsako jutro nad svojimi ranjenci, opoldne operira, zvečer prinaša poleg komisarja vsa nasmejana vesti. Dotok ranjencev pa je bil v dneh po ofenzivi silno velik, ker so bile šele po ofenzivi dane možnosti, da so jih tovariši spravili v bolnico. V operacijski sobi gori žarnica vsak večer dolgo v noč.

»Kolikoli operacij si prav za prav izvršila v tem poldrugem letu?« sem ob priliki vprašala zdravnico Pavlo.

»Zabeleženih imam okrog 170, njihovo število pa bo mogoče nad 200, če štejemo vse one, ki sem jih naredila izven bolnice med civilnim prebivalstvom. Vse bližnje vasi, ki so vedele za nas, so me vedno klicale. Rada sem jim ustregla, ker se mi zdi, da sem jim tako vsaj delno povrnila njihovo dobroto in skrb za naše ljudi.«

»Ali te vse to ne utrjuje?« sem jo vprašala, ko sem jo gledala vso shujšano od prekomernega dela in vso upadlo od prebujenosti.

»Ne, ne utrjuje me, le rada bi že enkrat dočakala dan, ko mi ne bo treba paziti na vsako stopinjo, da bi ne pomerkala travice, da bi ne prekršila konspiracije.«

Neopazno se pognale bukke okrog naših barak svoje prvo zelenje in skoraj še nepričakovano je prišlo in se zgodilo ono, čemur smo živeli, delali in trpeli polna štiri leta.

(Po brošuri »Naše borke«, odlomek iz črtice »To je moj svet«.)

Po tvornicah delavke tekmujejo v produkciji

Iz Skoplja je odpotovala prva skupina mladincev na Čehoslovaško

Beograd, 7. marca. (Tanjug.) Iz Skoplja je odpotovalo 50 mladincev v bratsko Čehoslovaško, kjer se bodo učili raznih obrti. Mladi vajenci so po večini otroci padlih borcev in udeležencev narodno-osvobodilnega boja, kakor tudi otroci, katerih starši so trpeli pod okupatorjem. Pred odhodom je pozdravil mladince pomočnik ministra za socialno politiko Kanomov. Zaželel jim je uspeha pri delu in izrazil upanje, da bodo pravi predstavniki delovnega makedonskega ljudstva. Odhodu so prisostvovali predstavniki mladine, AFŽ in ostalih organizacij. Mladinci so izrazili svoje veselje, ker se bodo lahko učili obrti sredi bratskega čehoslovaškega naroda. V najkrajšem času bo odpotovala iz Makedonije še ena skupina 250 mladincev-vajencev v Čehoslovaško. Voditelj te prve skupine je Trajko Prokonjev, direktor glasbene šole.

Obnova rudnika »Jerme«

Kljub težavam pri nabavi strojev in materiala je delavcem rudnika Jerme uspelo obnoviti delo v rudniku. V toku januarja se je pričelo delo, medtem ko naj bi se z otvoritvijo novega rova, ki bo dolg okrog 350 metrov, pričelo izkoriščanje premoga v večjem obsegu. Za raziskovalna dela se je predvsem zavzela sindikalna uprava rudnika ter pozvala članstvo, da se tega raziskovanja aktivno udeleži. Na neki konferenci so se delavci odločili, da bodo brezplačno delali pri rudoslednih delih. Pri tem delu so dali 200 delavskih mezd. Delavci so delo udarili. Zlasti so se izkazali nadzornik Zlatan Zlatanović, kopac Pavle Pavlović in kopac Dragan Zlatanović.

Popravila v izdelovalnici briketov v Belem polju se bližajo koncu. Do sedaj so bila izvršena glavna poravnila kroglinih ležajev in ostalih poškodovanih delov. Čakajo samo še, da dobijo jermenja, nakar bodo pričeli z delom. Delavci so se odločili, da bodo delali en dan za Komunistično partijo. Norma je bila tega dne prekoračena za 35%. Uprava in podružnica podjetja bosta izdelali načrt prvomajskega tekmovanja. (Tanjug.)

Poziv

vlagateljema Poštne hranilnice, katerih vloge so bile prenesene v Budimpešto

Beograd, 7. marca. (Tanjug.) V času okupacije je bil izvršen po naredbi okupatorskih oblasti prenos vlog po hranilnih knjižicah in čekovnih računih v Bački, Baranji, Medijumurju in Prekmurju na madžarsko Pošto hranilnico v Budimpešti. Na zahtevo Poštne hranilnice FLRJ je ta prenos neveljaven in vloge se ponovno stavljajo na razpolago lastnikom.

OBVESTILA

MINISTRSTVO ZA PROSVETO V LJUBLJANI

razpisuje naslednja službena mesta na Glasbeni šoli v Mariboru:

- profesorja kompozicijskih predmetov,
- profesorja klavirja,
- profesorja violine.

Pravilno opremljene prošnje z natančno navedbo kvalifikacij, življenjepisom in izpolnjenim vprašalno polo, je treba vložiti na ministrstvo za prosveto.

Iz kabinetne pisarne ministrstva za prosveto

VSEM ZEMELJSKIM UPNIKOM TOVARNE LETALSKIH DELOV MARIBOR TEZNO

Pozivamo vas, da v roku 15 dni prijavite svoje terjatve na zemljišča, ki so vam bila nasilno odvzeta po bivši okupatorjevi upravi, in to vsi, razen onih, ki se okupatorjevi upravi prodali zemljišča in bili izplačani.

Navedite točne zemljiško-knjižne podatke in to predvsem števil, parcelne, izmera zemljišča, stanje (poškodovano, njiva, travnik, gozd) pred okupacijo in po okupaciji.

Pri neresenih podatkih bo nosil vse stroške komisije za izmero in oceno upnik sam, poleg tega bo kazenski odgovarjal.

Prijava naj izvršijo predvsem upravičenci za agrarno reformo, pa tudi zavezanci agrarne reforme, ker se jim bo zemljišče, ki je postalo industrijsko, vračunalo v delež, ki ga morajo prispevati v agrarni sklad.

Rok prične teči 7. III. 1946 in naknadnih prijav tovarna ne bo upoštevala.

Uprava tovarne let. delov VDM Maribor-Tezno.

OBVESTILO

V proizvodvalno-informacijskem oddelku Rdečega križa Slovenije, Ljubljana — Marjani trg 5, naj se javijo sledeče osebe ali njih svoji:

Kump Angela, Marušič Katarina, Jeremenko Jelena, Miklauc Ivan, Laniak Vera, Margarita, Andrej, Hvodnik (akademik), Lovšec Terezija, Križner Albert, Antčević Pavič, Strukelj Zlata, Salopek Georg, Pinat Luiza, Oblak France (Brdo), Absen Ivanca.

Ako se kateri od imenovanih ne nahaja v Ljubljani, naj se javi pisмено.

VAZNO POJASNILNO O NAKAZOVANJU SMRTNIH DEDIČEV V JUGOSLAVIJI

Ker dobivamo v zadnjem času številna pisma, v katerih sprašujejo dediči ali njihovi sorodniki, kaj je z dediščino v Jugoslaviji živečih upravičencev do zapuščin po naših umrlih članih, pojasnjujemo sledeče:

V času skoraj petih let, ko zaradi znanih razmer nismo mogli nakazovati zapuščin po naših umrlih članih upravičencem dedičem v domovini, se je pri našem društvu nabrala precej visoka vsota, ki jo bomo začeli izplačevati, čim bodo dopuščale poslovne razmere. Vendar je treba opozoriti na nekaj ovir, ki se bodo pojavile pri bodočem izplačevanju. Predvsem gre za vprašanje umrlih dedičev. Mnogo ljudi v Jugoslaviji je bilo odvedenih, izgnanih,

Zato se pozivajo vlagatelji hranilnih knjižic, da se pisмено javijo Poštni hranilnici v Beogradu in povedo, če želijo dvigniti svoje predvojne vloge, ki so preračunane v nove dinarje FLRJ, v smislu zakona o reguliranju dvojnih obveznosti, ter jim bodo denar poslali po pošti. V primeru, če želijo še nadalje ostati »lavalci« Poštne hranilnice, naj to pisмено javijo in bodo dobili po pošti novo hranilno knjižico, v kateri bo vpisana njihova predvojna vloga. Na podlagi te nove knjižice lahko nadaljujejo z vlaganjem denarja.

Potrebno je, da vlagalci v svojem pismu pristavijo potrdilo, ki so ga dobili od madžarskih poštne ustanov ob priliki izročitve hranilne knjižice.

Vlagalci, katerih imena in priimki vzbujajo sum, da so nemške narodnosti, morajo poslati dokaz o svoji narodnosti, da bi se izognili zaplembi imetja.

Razpis

nagrad za sestavo filmskega scenarija

Na prvi seji umetniškega sveta za dokumentarne prosvetno-kulturne filme, ki je bila v letošnjem februarju v Beogradu, so ugotovili potrebo po razvoju dokumentarnega in kulturno-prosvetnega filma.

V zvezi s tem razglašajo Filmsko podjetje FLRJ, direkcija za Slovenijo, na tečaj za sestavo filmskega scenarija pod naslednjimi pogoji:

Scenarij naj obravnava:

1. Snov za dokumentarni film s področja obnove in izgradnje našega novega, družbenega, ekonomskega in kulturnega življenja.

2. Snov za kulturno-prosvetni film (iz narodno-osvobodilnega boja, z znanstvenih, kulturnih, prosvetnih, telesnovzgojnih področij: zemljepis, zgodovina, prirodopis, prirodoslovje, medicina, umetnostna zgodovina, gledališče, radio, glasba, likovna umetnost, sport, turizem itd.).

Scenarij naj obravnava snov v obliki, da jo bo mogoče prikazati v kratkem, 10–20 minutnem dokumentarnem oziroma kulturno-prosvetnem filmu.

Za tri najboljše scenarije razpisujemo nagrade:

I. din 3.000, II. din 2.000, III. 1.000. Dva naslednja scenarija, ki ne bosta nagradjena, pa bosta ustrezala osnovnim zahtevam, bo podjetje odkupilo s po 500 din.

Scenarije oddajte na naslov podjetja najkasneje do 25. aprila. Scenarij podpišite s šifro.

V zvezi z razpisom vabimo vse, ki se namerjajo udeležiti tega natečaja, na razgovor, ki bo v torek dne 12. t. m. v prostorih Filmskega podjetja, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 27-III.

Filmsko podjetje FLRJ
direkcija za Slovenijo

mnogo jih je zbežalo tik pred osvoboditvijo in ni ugotovljeno, ali žive ali so umrli. Zakoni države Illinois pa zahtevajo uradno mrtvaško izkazilo o smrti dediča, ki je določeno v certifikatu, in šele na podlagi takega izkazila more društvo deliti delež med njegove preostale sorodnike: dedičeve dediče. Privatna pisma in obvestila o smrti dedičev ne zadostujejo in bo zato v marsikaterem primeru treba počakati na dokončanje postopka o proglasitvi mrtvim, ki ga uvedejo pristojne jugoslovanske oblasti.

Opozarjamo torej, da naj se dediči dedičev obračajo na našo »podporno jednote« z uradnimi potrdili o smrti dedičev, katerim njihov delež še ni bil izplačan. Vsi ostali dediči naših umrlih članov pa bodo prejeli svoje deleže, čim bo odprt poslovni promet in naj tozadevno dopisujejo direktno z nami.

Tajništvo »Slovenske narodne podporne jednote«, 657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

OBVESTILO

Komisija za ugotavljanje vojnega dobička ljubljanske mestne četrti Center, javlja, da bo danes 8. marca javna razprava o višini dobička, doseženega v času vojne, proti sledečim osebam:

1. Tomšič Franjo in Slava, pos. in gostilničar, Rimska cesta št. 4, predlog: din 529.100, 2. Hlebs Jakob, pos. in pleskar, Cankarjevo nabrežje 21, predlog: din 355.500, 3. Vojska Stane, pos. in pleskar, Gajeva ul. 3, predlog: din 249.000.

Razprava bo v telovadnici Srednje tehnične šole, Aškerčeva ulica, Začetek ob 14. uri popoldan.

Postopek pred komisijo je javen. Razpravam sme prisostvovati razen vojnega dobičkarja tudi vsako drugi.

Dnevne vesti

Opozarjamo na prvo planinsko predavanje s skopičnimi slikami ljubljanske podružnice PDS, ki se bo vršilo dne II. III. 1946 ob 20. uri v frančiškanski dvorani. — Predaval bo dr. Reja o temi: »Vzpon na Elbrus (Kavkaz). Predpovedaja vstopnivo v planini PDS na Masarykovi cesti 14-III.

Jugoslovanski klub ljubiteljev sportnih psov v Ljubljani vabi vse svoje prijatelje na občni zbor, ki se bo vršil v soboto, dne 9. marca 1946 ob 20 uri v klubski sobi kavarna Unioha, Franciškanska ulica.

Šolstvo

III. drž. moška gimnazija v Ljubljani. Privatni in posebni izpiti se bodo pričeli v torek, dne 12. marca 1946. Vsi kandidati se naj javijo ta dan ob 14. uri v ravnotelevizijski pisarni.

Učiteljski tečajniki, ki so sprejeti v internate v Mariboru naj prinesejo s seboj almanah, vzglavnik, posteljno perilo in brisače. — Učiteljske v Mariboru.

PRESKRBA

DELITEV SVEŽIH KRVAVIC

Potrošnik okroglega mesta Ljubljane, ki so upravičeni prejemati meso bodo prejeli pri svojih stalnih mesarjih na odrezek »B-I. 13« ali »B-III 33« februarске osnovne živilske nakaznice, izdane od MLO — odtok za preskrbo, Ljubljana — po 15 dkg svežih krvavic.

Potrošniki, ki prejema meso pri mesarjih od ške 8-2, prejmejo krvavice v soboto 9. III. od 7-12 ure dopoldne.

Prodajna cena krvavicam je din 37 za kilogram.

Mesarji naj dvignejo krvavice v skladišču Navoda pri Slamcu na Gosposvetski cesti 6, v petek dne 8. t. m. od 14-16 ure.

S tem je delitev svežih krvavic za potrošnike mesta Ljubljane na odrezek »B I.-13« ali »B III. — 33« dokončno zaključena.

Mesarji obračunajo odrezke v torek dne 12. t. m. na Navodu, Novi trg št. 4, soba št. 14.

DELITEV RIBJIH KONZERV

Potrošniki okroglega mesta Ljubljane prejmejo v soboto dne 9. marca t. l. od 7-12 ure pri svojih stalnih mesarjih na odrezek »I — meso marec« ali odrezek »III. — meso marec« osnovne živilske nakaznice za mesec marec izdane od MLO — odtok za preskrbo, Ljubljana po 1 dozo ribjih konzerv na osebo za dobo 3 tednov. Doza vsebuje 453 gramov čiste teže.

Potrošniki, ki imajo 7 dnevne karte prejmejo na 2 odrezka »7 dnevni marec 50 dravnov mesa« po 10 dkg mesnih konzerv pri mesarju Černivec Stanku na mesarski stojnici na trgu.

Zdravstveni zavodi in bolniki prejmejo na odrezke bolniških nakazil isti dan sveže meso.

Prodajna cena za ribjo konzervo je din 22. Za vsako vrstno prazno dozo mesarju, prejme potrošnik din 2. Kdaj bodo vrnil potrošniki te prazne doze mesarjem, bo objavljeno naknadno.

Mesarji prejmejo ribje konzerve v petek dne 8. t. m. od 13-17 ure v skladišču Navoda pri Gregorcu na Gosposvetski cesti št. 1.

Vračanje praznih doz in kartonov, ter obračunavanje odrezkov bo javljeno naknadno.

MLEKO

MLO oddelek za trgovino in preskrbo poziva vse mlekarne okroglega mesta Ljubljane, da odvzamejo nakaznice za mleko vsem bolnikom, izrednim bolnikom in nosečim ženam.

Opozarjamo zgoraj navedene upravičence, da je nakaznico za mleko oddati v mlekarji, kjer prejema mleko, najkasneje do 14. marca 1946. Oni upravičenci, ki ne bi oddali nakaznice za mleko v predpisanim roku, ne bodo od 1. aprila t. l. dalje prejeli mleka, ker jim urad ne bo mogel obnoviti nakaznice.

Mlekarne morajo oddati zbrane nakaznice za mleko najkasneje 16. marca t. l. pri MLO oddelku za trgovino in preskrbo — odtok za živilske nakaznice, »Bata palača«, I. nadstropje, soba št. 1. Mlekarne naj si uredijo evidenco upravičencev tako, da bodo lahko izdajale mleko tudi v tem času, ko ne bodo imeli nakaznice za mleko.

PRIJAVA

ZA DODATNE ŽIVILSKE NAKAZNICE za delavce, zaposlene pri težkem delu TD, za osebe, zaposlene pri lahkem delu LD, za vojne invalide, ki niso nikjer v službi in za pripadnike Narodne milice in paznike kazenske poboljševalnega zavoda, za invalide fašističnega terorja za mesec april v okroglnem mestu Ljubljani

I.

Prijave za dodatne živilske nakaznice za mesec april za delavce, zaposlene pri težkem delu TD morajo delodajalci (podjetja) predložiti najkasneje do 20. t. m. pri četrtih ljubljanskih odborih, kakor doslej. Opozarjamo, da za pravilnost prijave jamčita poleg delodajalca in ČLO tudi predstavnik in sindikalna organizacija podjetja.

II.

Osebo, zaposleno pri lahkem delu LD se prijavljajo za prejem dodatnih živilskih nakaznic za mesec april pri uličnem-krajevnom ljudskem odboru svojega stalnega bivališča. Zato je potrebno potrdilo samo v enem izvodu delodajalca (podjetja), kjer je zaposlen upravičenec s točno označbo imena, priimka, rojstnega datuma, bivališča in dela, ki ga opravlja. Potrdilo mora biti odobreno tudi od pristojne podružnice sindikalne organizacije podjetja ali ustanove; biti mora opremljeno tudi z žigom in podpisom. Vse potrdila je treba oddati do najkasneje 20. t. m. uličnemu-krajevnom ljudskemu odboru svojega stalnega bivališča. Kdor se do tega roka ne prijavl, ne bo dobil dodatne živilske nakaznice LD.

Na podlagi oddanih »Potrdil« delodajalcev za prejemanje dodatnih nakaznic LD mora vsak ulični-krajevni ljudski odbor izpolniti prijavo kakor doslej. Najkasneje do 25. t. m. mora vsak ulični-krajevni odbor predložiti za mesec april izpolnjeno prijavo pristojnemu četrtnemu ljudskemu odboru. Potrdila delodajalcev za mesec april zadržati ulični-krajevni ljudski odbor v svrhu kontrole.

III.

Opozarjamo vsa podjetja in ustanove ter njih sindikalne organizacije, da so odgovorni za pravilno razvrstitve delavcev v kategorijo TD in enako odgovorna za vsa potrdila, ki jih izstavljajo delavcem in nameščencem za prejem dodatnih živilskih nakaznic za LD.

Dogajali so se primeri, da so podjetja prijavljala delavce v kategorijo TD, hkrati pa izstavila potrdila, na podlagi katerih so delavci prejeli tudi dodatne živilske nakaznice za LD.

Dogajali so se tudi primeri, da so delodajalci (podjetja, odnosno ustanove) prijavili za prejem dodatnih živilskih nakaznic za LD tudi osebe, ki do dodatnih živilskih nakaznic za LD sploh niso upravičene in smejo prejemati samo prednostne živilske nakaznice.

Vsako zlorabljanje se bo kaznovalo po zakonu o nedopustni spekulaciji in gospodarski sabotaži (Uradni list št. 9 z dne 16. junija 1945 in Uradni list FLRJ z dne 25. aprila 1945.)

IV.

Pripadniki Narodne milice in pazniki kazenske poboljševalnega zavoda so prijavljajo za prejem dodatnih živilskih nakaznic pri NM, kakor doslej.

V.

Vsi vojni invalidi, ki niso nikjer v službi, so prijavljajo za prejem dodatnih živilskih nakaznic v pisarni Zdrženja vojnih invalidov, Gosposvetska cesta 2-I, kjer tudi dobe dodatno živilsko nakaznico.

Vojni invalidi, ki so v službi, pa dobe odgovarjajoče dodatne živilske nakaznice pri pristojnih uličnih-krajevni ljudskih odborih odnosno pri delodajalcih (podjetjih).

ZVI naj predloži spisek vseh prijavljenih vojnih invalidov, ki niso nikjer v službi MLO — oddelku za trgovino in preskrbo, odtok za živilske nakaznice v palači Bata, I. nadstropje, soba št. 4.

VI.

Invalidi fašističnega terorja do 50% (najmanj 30%) nesposobnosti, kakor tudi nad 50% nesposobnosti, se prijavljajo za prejem dodatnih živilskih nakaznic LD za mesec april pri pristojnem uličnem-krajevnom ljudskem odboru. Za izstavitve dodatne živilske nakaznice invalidom fašističnega terorja je potrebno potrdilo pristojnega uličnega-krajevne ljudskega odbora, da je imenovan invalid fašističnega terorja in uradno zdravniško spričevalo o višini nesposobnosti. Tudi vsa taka potrdila je treba oddati do najkasneje 20. t. m. uličnemu-krajevnom odboru svojega stalnega bivališča.

Na podlagi oddanih navedenih potrdil in omenjenih zdravniških spričeval mora vsak ulični-krajevni ljudski odbor vpisati v prijavo tudi invalide fašističnega terorja ter v opombi za invalide nad 50% nesposobnosti zabeležiti, da nim pripada dodatna živilska nakaznica za težke delavce TD.

V slučaju, da zgoraj imenovani invalidi še prejema dodatne živilske nakaznice v svojstvu delavca ali nameščenca v katerem koli podjetju, niso upravičeni do dodatnih živilskih nakaznic kot invalidi.

Potrdila, da so upravičenci invalidi fašističnega terorja in uradna zdravniška spričevala o višini nesposobnosti zadržati ulični-krajevni ljudski odbor v svrhu kontrole.

VII.

Nadaljna navodila slede pravočasno.

Ljubljanski naročniki

naj urejajo vsa naročila, plačila, odpovedi, spremembe naslovov in dostavljanja ter reklamacije za »Ljudsko pravico« na Miklošičevi cesti 5.

Klubi, edince, člani JA, NM in OZNE pa v pritličju tiskarne, Kopitarjeve ulice 6.

UPRAVA »LJUDSKE PRAVICE«

KINEMATOGRAFI

Spored državnih kinematografov LJUBLJANA, KOBELEVO: Francoski film »Rudnik gorje, tednik. Ob 20. uri.

MATICA: Sovjetski film »Fant iz našega kraja, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.30.

SLOGA: Ameriški film »Galaxi zmaguje, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

UNION: Sovjetski film »Zlati ključek, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

CELJE: METROPOL: Sovjetski film »Su. vorova, tednik.

MARIBOR, ESPLANADE: Češki film »Zakonske laži, tednik.

GRAJSKI: Sovjetski film »Branila je domovino, tednik.

PTUJ: Sovjetski film »Lenin oktobra, tednik.

Sporedi od 8. III. do II. III.

BLED: Jugoslovanski film »Koraki v sodbod« in sovjetski film »Življenje čebela, tednik.

DOMZALE: Sovjetski film »Dvoboje, tednik.

DRAVOGRAJ: Španski film »Sevilja, tednik.

GROSUPLE: Sovjetski film »En dan vojne, tednik.

HRASTNIK: »Sporedi domače proizvodnje, tednik.

IG: Ameriški film »Deževje prihaja, tednik.

KAMNIK: Sovjetski film »Vdore, tednik.

KRSKO: Sovjetski dokumentarni film »Dunaj« in »V pomeranji, tednik.

LASKO: Italijanski film »Preko ljubezni, tednik.

LJUTOMER: Italijanski film »Traviata, tednik.

MEZICA: Sovjetski film »Deklici se mudi na sestane, tednik.

MENGES: Sovjetski film »Sekretar rajonskega komiteta, tednik.

NOVO MESTO: Ameriški film »Človek v si- vemu, tednik.

ORMOZ: Finski film »Potepuhov valček, tednik.

RADECE: Sovjetski film »Partizani« in kulturni film »Otok belih ptic, tednik.

RADOVLJICA: Francoski film »Ko sonce zahaja, tednik.

RAJENBURG: Ameriški film »Moj Bill — mati, tednik.

ROGASKA SLATINA: Ameriški film »Pesen mladosti, tednik.

SLOVENJGRAD: Francoski film »Decem- berska noč, tednik.

ST. LENART: Ameriški film »Soba 309, tednik.

SKOFJA LOKA: Ameriški film »Mlada lo- ta, tednik.

SOSTANJ: Francoski film »Melodija krvi, tednik.

ST. JERNEJ: Francoski film »Človek iz Eden-bara, tednik.

TRBOVLJE: Sovjetski film »Kutuzov, ted- nik.

VEVCE: Ameriški film »Oče in otroci, ted- nik.

VRHNIKA: Angleški film »Signal iz Aizl- ras, tednik.

ZALEC: Češki film »Gabrijela, tednik.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

V LJUBLJANI

Drama

Petek, 8. marca ob 20. uri: Sheakespeare: »Zimska pravljica«. Premiera. Red Premierski.

Sobota, 9. marca ob 20. uri: Nušič: »Pokojnik«. Sindikalni abonma. Red SA.